

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2633/2023
18.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгица Бркић, адвокат из ..., против тужене Предшколске установе „Наше дете“, са седиштем у Шапцу, ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3889/22 од 25.01.2023. године, у седници одржаној 18.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3889/22 од 25.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шапцу П1 471/21 од 26.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се пониште као незаконита решење директора туженог број .. од 31.08.2021. године, којим је одлучено да му престаје радни однос 31.08.2021. године и решење Управног одбора туженог број .. од 24.09.2021. године, којим је одбијен приговор тужиоца изјављен против решења директора туженог, као и да се обавезе тужени да га врати на рад. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужба у погледу тужбеног захтева за накнаду трошкова за долазак на рад и одлазак са рада повучена. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати 950,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3889/22 од 25.01.2023. године, жалба је одбијена и потврђена првостепена пресуда у одбијајућем и обавезујућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23) и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити су учињене неке друге битне повреде одредаба парничног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код тужене, након обављеног приправничког стажа, почев од 2012. године, по основу више уговора о раду на одређено време, на радном месту „...“. Правноснажном пресудом Основног суда у Шапцу П1 221/15 од 21.03.2016. године, поништено је, као незаконито решење тужене од 30.06.2015. године, на основу којег је тужиоцу престао радни однос 29.06.2015. године и обавезана је тужена да тужиоца врати на рад. Уговором о раду од 31.10.2016. године, уговорено је да ће тужилац обављати послове радног места „...“ на одређено време, на упражњеном радном месту до добијања сагласности за заснивање радног односа на неодређено време. Решењем директора тужене од 31.08.2021. године тужиоцу је престаје радни однос 31.08.2021. године, а у образложењу решења наведено је да је тужилац засновао радни однос на одређено време уговором о раду од 31.10.2016. године и да су се стекли услови за престанак радног односа због истека рока на који је заснован, сходно члану 175. став 1. тачка 1. Закона о раду, док је решењем директора тужене од 07.09.2021. године о исправци наведеног решења, исправљена грешка у решењу од 31.08.2021. године у погледу рока за изјављивање правног лека и подношења тужбе суду. Решењем Управног одбора тужене од 24.09.2021. године, одбијен је приговор тужиоца изјављен против наведеног првостепеног решења директора тужене. Након што је тужиоцу престао радни однос тужена је расписала конкурс за пријем у радни однос на неодређено време 20 извршилаца, међу којима и на радно место „...“, али тужилац није имао сазнање да је тај конкурс објављен, тако да није ни учествовао на том конкурс.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили, као неоснован, тужбени захтев тужиоца.

Закон о раду, на општи начин регулише радноправне односе, тако што прописује рад на неодређено време као правило, а рад на одређено време као изузетак који је могућ под јасно прописаним условима. На положај и права запослених у предшколским установама примарно се примењује Закон о основама система образовања и васпитања, док се у погледу питања која тим посебним прописом нису регулисана, супсидијарно примењује Закон о раду као матични закон у области рада (члан 2. став 2. Закона о раду).

Према члану 132. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 72/2009-66, 52/2011-22, 55/2013-34, 35/2015-3, 68/2015-69, 62/2016-14 УС), који се примењивао у време када је тужилац закључио уговор о раду на одређено време прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице: 1) ради замене одсутног запосленог до 60 дана; 2) до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс; 3) до избора кандидата – када се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове – до завршетка школске године; 4) ради извођења верске наставе.

Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 6/2020, 129/2021), чланом

155. став 2. прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време лице: 1) ради замене одсутног запосленог преко 60 дана; 2) ради обављања послова педагошког асистента, односно андрагошког асистента, док је ставом 3. истог члана прописано да изузетно, установа без конкурса може да прими у радни однос на одређено време лице: 1) ради замене одсутног запосленог до 60 дана; 2) до избора кандидата – када се на конкурс за пријем у радни однос на неодређено време не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове, а најкасније до 31. августа текуће школске године; 3) до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс за пријем у радни однос, а најкасније до 31. августа текуће школске године; 4) ради извођења верске наставе, док је ставом 9. истог члана прописано да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време.

Сагласно напред изнетом, доношењем Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017), установа без конкурса може да прими у радни однос на одређено време лице најкасније до 31. августа текуће школске године, осим ради замене одсутног запосленог.

Тужилац је према уговору о раду од 31.10.2016. године засновао радни однос код тужене на радном месту ..., на одређено време, до добијања сагласности за заснивање радног односа на неодређено време. С обзиром на то да је тужилац засновао радни однос на одређено време код тужене на основу члана 132. став 1. тачка 2. Закона о основама система образовања и васпитања који се примењивао у то време, па како је у међувремену доношењем новог Закона о основама система образовања и васпитања, прописано да установа без конкурса може да прими у радни однос на одређено време лице најкасније до 31. августа текуће школске године, осим ради замене одсутног запосленог, па како је тужилац закључио уговор о раду на одређено време без конкурса, то је тужиоцу радни однос код тужене престао по самом закону - због протекла рока на који се уговор може закључити, због чега су спорна решења тужене којима је тужиоцу отказан уговор о раду на одређено време законита, како су то правилно закључили нижестепени судови.

Стога су неосновани наводи ревизије којима се указује да се нису стекли услови за престанак радног односа, пошто услов није наступио, да радни однос није био орочен до истека школске године, да је тужилац радио на упражњеном радном месту и да је ту требао да ради до добијања сагласности за заснивање радног односа на неодређено време, да је његов радни однос могао бити заснован само на неодређено време након добијања сагласности, те да није наступио никакав разлог да му радни однос престане баш 31.08.2021. године. Наводи су неосновани, јер је тужиоцу радни однос престао по самом закону – протеклом рока на који се уговор на одређено време може закључити. Такође, правилан је закључак нижестепених судова да радни однос тужиоца не може да прерасте из радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време по Закону о раду, имајући у виду да се заснивање, постојање и престанак радног односа у установама предшколског, основног и средњег образовања и васпитања регулише посебним законом – Законом о основама система образовања и васпитања, а не Законом о раду. Због тога се у овом случају примењује матични закон као *lex specialis*, којим је прописано да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време.

Неосновани су наводи ревизије да у овом случају има места примени члана 32. став 2. Закона о раду, с обзиром да Закон о основама система образовања и васпитања не предвиђа могућност заснивања радног односа на неодређено време без конкурса (осим у случају презумања запосленог), па сходно наведеном, не сматра се да је заснован радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Са напред наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**